

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ПРОЯВИ АГРЕСІЇ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Ащеулова Т.В, ПР-61, СумДУ

Підлітковий вік – це етап в розвитку людини, коли вона перебуває між дитинством та дорослістю. Часто цей суперечливий і складний період в житті людини може супроводжуватися тривожністю, відчуттям безпорадності та агресією. Якщо говорити про агресію, то переживання подібного психічного стану може відбуватися з різних причин. По-перше, переходячи на новий етап розвитку, у підлітка можуть спостерігатися різні прояви вікової кризи, серед яких агресивність не є винятковим явищем. По-друге, на це впливає виховання, оточуюче середовище та багато інших чинників. Але ж що таке агресія і чому її прояви часто можуть зустрічатися у підлітковому віці?

У своїх роботах З.Фрейд стверджував, що усю людську поведінку можна обґрунтувати існуванням лібідо – інстинкту до самозбереження, відтворення та зміцнення життя. У цьому загальному контексті він розглядав агресію як реакцію на блокування або руйнування лібідо-імпульсів. Агресія, як така, не трактувалася ні як невід’ємна, ні як неминуча частина життя.

Низький рівень самоконтролю – розповсюджена особливість агресивних підлітків. Очевидно, що нерозвиненість вміння контролювати свої вчинки і дії лежить в основі агресивної та іноді злочинної поведінки [1, с. 88]. Тому нездатність до самоконтролю може призвести до страшних та безповоротних наслідків.

Агресивність – руйнівна дія, негативний прояв психічної діяльності, пов’язаний із заподіянням кому-небудь збитку чи шкоди [2, с. 5]. Всі «офіційні» визначення агресії включають саме ці аспекти. Тут, здавалося б, все зрозуміло. Є зло, жорстокість; є їх «носії» – агресор; є об’єкти агресії, які не бажають, щоб їх принижували і завдавали їм біль [2, с. 13]. Однак було доведено, що схема «агресор-жертва» не завжди є вірною. Наприклад, якщо немовлят не годують та не змінюють пелюшки, то вони будуть проявляти агресію у вигляді голосіння. Або якщо ж до дитини не дуже добре ставляться, відштовхують її, то вона починає робити щось на зло. А якщо в родині постійні розлади – бійки, сварки, то не виключено, що в майбутньому

людина буде брати приклад з членів своєї родини. Тому причиною агресії часто трапляється неправильне ставлення до дитини в сім'ї, особливості її найближчого соціального оточення.

Але не завжди батьки винні в проявах агресії з боку підлітка. В основі агресивної поведінки лежать різні причини: і конфлікти, і сімейні негаразди, і патологія в ході вагітності і пологів, і ознаки розладу потягів і афектів. Неможливо зовсім уникнути агресивної поведінки, бо це етап під час якого трапляються певні психологічні та фізіологічні зміни в організмі. В такій ситуації членам родини треба намагатися мінімалізувати прояви агресії, щоб уникнути невинних наслідків. По-перше, необхідно намагатися не виявляти всі негативні емоції по відношенню до підлітка, бо дуже часто батьки замість того, аби заспокоїти починають кричати на своє чадо, тут спрацьовує ефект так званого «сніжного кому», який лише погіршує становище. По-друге, можна допомогти спрямувати агресію підлітка в правильному напрямку, дуже часто спорт і творчість допомагають зробити прояви агресії формами поведінки, які є загально прийнятими в соціумі. Крім того, найпоширенішою причиною агресії є дискомфорт, незадоволеність собою, а спілкування з іншими, перемоги та досягнення допоможуть дитині самовиразитися.

Агресія може бути не лише частиною «нормальної» поведінки, а і може мати патологічний характер. Хвороблива агресивність включається в симптоматику психічної патології. В цьому випадку без допомоги фахівця батькам не обійтися.

Таким чином, на агресивність підлітка можуть впливати різні чинники, такі як страхи, неправильне виховання і порушення у спілкуванні з найближчим соціальним оточенням та патологія.

1. Ситковская О.Д. Мотивация агрессивного поведения несовершеннолетних преступников // *Насилие, агрессия, жестокость. Криминально-психологическое исследование.* – М., 1990. – С. 88.
2. Можгинский Ю.Б. Агрессивность детей и подростков. Распознавание, лечение, профилактика. – М., 2008. – С. 5, 13.

Науковий керівник – викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій
Чернякова А.А.